

СТАНОВИЩЕ
ЗА
ДИСЕРТАЦИОННОТО ИЗСЛЕДВАНЕ НА
ДОКТОРАНТ ЛЮБОВ СЛУЦКИ
НА ТЕМА
“ ПЕРСОНАЛНА ИДЕНТИЧНОСТ, ПРОФЕСИОНАЛНИ РОЛИ И РАЗВИТИЕ
НА ПРОФЕСИОНАЛНАТА ИДЕНТИЧНОСТ: ПРЕДВАРИТЕЛНОТО ОБУЧЕНИЕ
НА
УЧИТЕЛИ В ИЗРАЕЛ.”

ЗА ПРИСЪЖДАНЕ НА ОНС „ДОКТОР“,

Област на висше образование: 2. Хуманитарни науки

Професионално направление: 2.3. Философия

Докторска програма: Социална философия

От проф. д-р Николай Михайлов, СУ „Св. Кл. Охридски“, член на научно жури.

Научен ръководител: доц. д-р Антоанета Николова

Обща характеристика на дисертационния труд. Предложеният за становище дисертационен труд е структуриран в увод, изложение в седем глави и заключение. Общият обем на изследването е от 207 страници и се състои от увод, 4 глави, заключение. Допълнително са предоставени таблици, диаграми и библиография, както и приложения. За разработването на дисертацията са използвани 194 източника, основно на английски език, което е релевантно на темата и на проблемното поле на труда. Разглежданият от дисертанта научен проблем е актуален и засяга различни социални и социално-философски аспекти, на които е отделено необходимото изследователско влияние в текста на дисертацията - как педагогическото насочване оформя развитието на самоефективност и професионална идентичност сред бъдещите учители по време на практиката им в израелски програми за обучение на учители. Авторефератът е изграден според изискванията и вярно и подробно предава съдържанието и структурата на цялостния дисертационен текст. В Автореферата също така е приложен списък с публикации по темата труда, четири на брой, с което колегата покрива изискванията на Закона за РАСРБ и правилниците за неговото приложение. Публикациите следват темата на изследването и свидетелстват за трайния интерес на докторанта към изследователската му тема. С това всички изисквания – формални и съдържателни – за допускане на дисертацията до публична защита и за придобиване на ОНС „доктор“ от страна на кандидата Любов Слущки са изпълнени.

Съдържание, актуалност и основни научни акценти на изследването. Още в началото на своя труд докторантът представя успешно обекта и предмета на изследването, неговата цел, описва изследователските си задачи, като и изследователската хипотеза. Мога да кажа, че дисертационния труд притежава успешно оформен методологически апарат като са описани неговите основни реквизити. Използвани са количествени и качествени методи за изследване, което подчертава както уменията на автора да ги използва самостоятелно, така и задълбочава резултатите от труда по отношение на достоверност и представителност. Според мен и като замисъл и като научно-изследователско изпълнение труда носи своята безспорна висока ценност и оригиналност. Нещо, което според мен също допринася за академичната актуалност на труда е, че той е писан с цел подпомагане на учителите в един широк психологически, социален и философски план. Още повече от колега, работила в една образователна система като тази на държавата Израел, която, както самата тя пише, притежава изключителни структурни и културни характеристики, включително разнообразни модели на практика, мултикултурна училищна среда и разнообразни практики за менторство.

В първата глава на своя текст авторът изгражда концептуалната основа за изследователските въпроси, разглеждани в него. Докторантът удачно използва в своя анализ основно (но и далеч не само) разработената от Алберт Бандура социално-когнитивната рамка или неговата теория за социалния когнитивизъм. Авторът аргументира, че ученето чрез наблюдение позволява на бъдещите учители да разработват ефективни стратегии, като наблюдават по-опитни преподаватели. В практически план тези действия може да включват наблюдение на темпото на уроците, управлението на класната стая или техниките за ангажиране на вниманието на учениците. Също така акцент в главата е ролята на практиката и формиране на практическите умения при обучението на учители. Много добро впечатление прави успешното усилие на докторанта да представи един холистичен поглед върху развитието на учителите, който да спомогне за развитие у учителите на навици за проучване, отзивчивост към контекст, в който работят, както и висока професионална адаптивност. Това е важно, в контекста на изследването, за насърчаване и осъзнаване на формиране на устойчива професионална идентичност у учителите.

Във втора глава е описана и аргументирана методологичната рамка на изследването както и са обосновани аналитичните процедури, които я съпътстват. Според замисъла на

дисертационния труд е даден приоритет на практическото разбиране на дейностите, извършвани в реална среда. Според мен изследователските въпроси са формулирани коректно и вярно предават научния замисъл на дисертацията. Последователно като намерение за концептуална основа е потърсена отново теорията на Алберт Бандура. Във философски план обаче авторът се обляга на прагматистките концепции. Подкрепям подобен подход, тъй като, както е известно, това направление във философията, особено при Чарлз Пърс търси обяснение на човешките действия и поведение чрез изследване на психологическите механизми на съзнанието и описание, изучаване на неговата структура, определяне на рационалните цели, които е възможно да си постави човек. Също така, както и дисертантът е отбелязала, че то подкрепя методологическия плурализъм или изследвания със смесени методи, както количествени, така и качествени¹ като крайната цел е да се проучи как педагогическото насочване допринася за развитието на самоефективност (self-efficacy) и професионална идентичност у бъдещите учители.

В третата глава на труда са представени емпиричните резултати от изследването в съответствие с изследователските въпроси и хипотези. Проучването включва 34 учители, участващи в практически програми в израелски педагогически колежи. Като един по обобщаващ извод се налага виждането, че данните за мотивацията на участниците в изследването подчертават важността на насърчаването на вътрешни и основани на компетентност мотиви в подкрепа на професионалната идентичност и развитието на самоефективност сред бъдещите учители. Също така качествените методи водят изследователя до важния и аргументиран извод, че една социокултурна перспектива върху професионалната идентичност посочва, че идентичността на учителя се формира не само от индивидуални черти, но и от взаимодействието с други хора, като ментори, връстници и ученици, в рамките на специфичен социален и институционален контекст (с. 115 от Дисертацията). С други думи резултатите на докторанта показват, че професионалното развитие по време на обучението на учители не е просто въпрос на техническа компетентност или просто на натрупан опит в преподаването.

Последната, четвърта глава на изследването, по думите на автора интегрира количествените и качествените резултати от изследването, за да отговори на централните изследователски въпроси и хипотези, поставени в началото на труда. Успешно се търсят

¹ „Изследванията със смесени методи са особено ценни в образователни среди, където е трудно да се разбере сложни социални процеси, като например развитието на идентичността, само с числа (Johnson & Onwuegbuzie, 2004)“, с. 90 от Дисертацията.

връзката и взаимодействието между индивидуалната активност на учителите, на контекстуалните или конкретните влияния и на експерименталното обучение при оформянето на професионалното развитие на бъдещите учители. Изследването потвърждава своята концептуална основа, а именно теорията на Бандура, но и успешно достига до някои оригинални авторски допълнения и наблюдения². Напълно съм съгласен с едно от твърденията на докторанта, че достигнатите самостоятелно от нея изводи от изследванията разширяват модела на Бандура, като приемат емоционалните преживявания не само като пасивни входове, но и като места за професионално и личностно развитие, оформени от външни педагогически структури. Без съмнение изследването е изключително приносно по отношение на изграждане на учителите и като професионалисти и като личности и като емоционално зрели и с висок авторитет фигури за своите ученици и студенти³. Цялостно то спомага за трансформацията на учителите в план на усъвършенстване, както на личностните им качества, така и на представата за професионалната им идентичност, или както пише докторанта, резултатите му дават възможност за еволюция на убежденията (belief evolution). Това наблюдение подчертава релевантността и важността на изследването за образователната система на държавата Израел защото контекстът на израелския опит в този план, с неговото културно, езиково и идеологическо разнообразие, усилва въздействието на системите от вярвания, изграждащи идентичността и произтичащите от тях взаимодействия между хората, вкл. особено във вече споменатата и често срещана в Израел хетерогенна образователна среда⁴.

Оценка на получените научни и научно-приложни резултати и приноси. По отношение на научните постижения на дисертационното изследване мога да посоча актуалността и оригиналността на темата, успешната формулировка на целите, задачите и основната хипотеза на дисертационния труд, както и значението на аргументираните изводи и обобщения. Резултатите от цялостното проучване потвърждават и разширяват някои важни и дори ключови идеи и достижения, описани в съществуващата

² „Проучването потвърждава централната роля на тези елементи[на теорията на Бандура], но разкрива как тяхното въздействие може да бъде медирано (опосредствано) от контекстуални и релационни фактори, по-специално качеството и последователността на обратната връзка от страна на ментора“. (с. 134 от Дисертацията).

³ „В началото си мислех, че трябва да бъда строг, за да бъда уважаван. Но след като моят ментор ми обясни как изграждането на разбирателство помага с поведението, опитах и [това] проработи. Промених начина, по който виждам себе си като учител.“ (Участник 27), с. 143

⁴ „Например, някои арабски учители, работещи предимно в еврейски училища, са се сблъскали с допълнителни напрежения в идентичността, което е в съответствие с откритията на Арвив-Еляшив и Навон (2021) относно културния дисонанс по време на практиката“, с. 168 от Дисертацията

изследователска литература за подготовката на учители в международен план. Особено по отношение на менторството, на формирането на идентичност и стремежа към развитие на само-ефективност. Новото в идеите на докторанта са онези изводи и обобщения, които разглеждат критично традиционните концепции и подчертават необходимостта от културно отзивчиви и обосновани на изграждане на връзки и отношения на разбирателство (relationally) практики за менторство, особено в разнообразни и сложни образователни контексти като този в Израел. Това е без съмнение и подход, основан на морални норми. Приемам формулираната от дисертанта самооценка на приносите на дисертационния труд, а именно теоретичен, методологичен, практически и емпиричен. Всички те доказват безспорно, че дисертационния труд е плод на оригинални авторови изследвания, собствени прочити, както и на висока ерудиция в научното и изследователско поле на текста от страна на докторанта.

Заклучение. Дисертационния труд, който ми беше представен за становище, има важни теоретична значимост и практическа стойност и съдържа важни изследвания, които доказват академичните и изследователски качества на докторанта. Убедено оценявам положително дисертационния труд и смятам, че отговаря на всички изисквания въз основа на които членовете на уважаемото Научно жури **да присъдят** на ЛЮБОВ СЛУЦКИ ОНС „доктор“ по професионално направление 2.3. Философия за дисертационния и труд на тема *„Персонална идентичност, професионални роли и развитие на професионалната идентичност: предварителното обучение на учители в Израел.“* като аз гласувам със „ЗА“.

Проф. д-р Николай Михайлов,
30.08.2026 г.

SCIENTIFIC OPINION

ON

THE DISSERTATION RESEARCH OF
PHD STUDENT **LYUBOV SLUTSKY**

ON

THE TOPIC

**“ Personal Identities, Professional Roles, and Development of Professional Identity: The
Case of Preservice Teachers in Israel.”**

submitted for the acquisition of the educational and scientific degree "PhD/doctor" in the

Field of Higher Education: 2. Humanities

Professional Field: 2.3. Philosophy

Doctoral Program: Social Philosophy

By Prof. Dr. Nikolay Mihaylov, Sofia University “St. Kl. Ohridski”, member of the scientific
jury.

Scientific supervisor: Assoc. Prof. Dr. Antoaneta Nikolova

General characteristics of the dissertation. The dissertation proposed for opinion is structured in an introduction, an exposition in seven chapters and a conclusion. The total volume of the study is 207 pages and consists of an introduction, 4 chapters, a conclusion. Additionally, tables, diagrams and a bibliography, as well as appendices, are provided. 194 sources were used for the development of the dissertation, mainly in English, which is relevant to the topic and the problem field of the work. The scientific problem considered by the dissertation is topical and affects various social and socio-philosophical aspects, to which the necessary research influence is allocated in the text of the dissertation - how pedagogical guidance shapes the development of self-efficacy and professional identity among future teachers during their practice in Israeli teacher training programs. The abstract is constructed according to the requirements and accurately and in detail conveys the content and structure of the entire dissertation text. The Abstract also includes a list of publications on the topic of labor, four in number, with which the colleague meets the requirements of the Law on the development of academic staff in Republic of Bulgaria and the regulations for its implementation. The publications follow the topic of the research and testify to the PhD student's lasting interest in her research topic. Thus, all requirements - formal and substantive - for admission of the dissertation to public defense and for the acquisition of the educational and scientific degree “PhD/Doctor“ by the candidate Lyubov Slutsky are met.

Content, relevance and main scientific emphases of the research. At the very beginning of her work, the PhD student successfully presents the object and subject of the research, its goal, describes her research tasks, as well as the research hypothesis. I can say that the dissertation work has a successfully formed methodological apparatus, as its main requisites are described. Quantitative and qualitative research methods were used, which emphasizes both the author's skills to use them independently and deepens the results of the work in terms of reliability and representativeness. In my opinion, both as a concept and as a scientific research performance, the work carries its undeniable high value and originality. Something that, in my opinion, also contributes to the academic relevance of the work is that it was written with the aim of assisting teachers in a broad psychological, social and philosophical plan. Even more so from a colleague who has worked in an educational system like that of the State of Israel, which, as she herself writes, possesses exceptional structural and cultural characteristics, including diverse models of practice, a multicultural school environment, and diverse mentoring practices.

In the first chapter of her text, the author builds the conceptual basis for the research questions addressed in it. The PhD student successfully uses in her analysis mainly (but not only) the social-cognitive framework developed by Albert Bandura or his theory of social cognitivism. The author argues that observational learning allows future teachers to develop effective strategies by observing more experienced teachers. In practical terms, these actions may include monitoring the pace of lessons, classroom management, or techniques for engaging students' attention. The chapter also emphasizes the role of practice and the formation of practical skills in teacher education. The PhD student's successful effort to present a holistic view of teacher development, which should help teachers develop research habits, responsiveness to the context in which they work, as well as high professional adaptability, makes a very good impression. This is important, in the context of the study, for promoting and realizing the formation of a sustainable professional identity in teachers.

In the second chapter, the methodological framework of the study is described and argued, as well as the analytical procedures that accompany it are justified. According to the design of the dissertation, priority is given to the practical understanding of the activities carried out in a real environment. In my opinion, the research questions are formulated correctly and faithfully convey the scientific design of the dissertation. Consistently, the theory of Albert Bandura is sought again as an intention for a conceptual basis. In philosophical terms, however, the author relies on pragmatist concepts. I support such an approach, since, as is known, this direction in philosophy, especially in Charles Peirce, seeks an explanation of human actions and behavior through the study of the psychological mechanisms of consciousness and description, studying

its structure, determining the rational goals that a person can set for himself. Also, as the dissertation author noted, it supports methodological pluralism or mixed-methods research, both quantitative and qualitative¹, with the ultimate goal of examining how pedagogical guidance contributes to the development of self-efficacy and professional identity in future teachers.

The third chapter of the work presents the empirical results of the study in accordance with the research questions and hypotheses. The study included 34 teachers participating in practical programs at Israeli teacher training colleges. As a more general conclusion, it is necessary to see that the data on the motivation of the study participants emphasize the importance of promoting internal and competence-based motives in supporting professional identity and the development of self-efficacy among future teachers. Also, qualitative methods lead the researcher to the important and reasoned conclusion that a sociocultural perspective on professional identity indicates that the teacher's identity is formed not only by individual traits, but also by the interaction with other people, such as mentors, peers and students, within a specific social and institutional context (p. 115 of the Dissertation). In other words, the results of the PhD student show that professional development during teacher education is not simply a matter of technical competence or simply of accumulated teaching experience.

The last, fourth chapter of the study, in the words of the author, integrates the quantitative and qualitative results of the study in order to answer the central research questions and hypotheses posed at the beginning of the work. The relationship and interaction between the individual activity of teachers, contextual or specific influences and experimental training in shaping the professional development of future teachers are successfully sought. The study confirms its conceptual basis, namely Bandura's theory, but also successfully reaches some original authorial additions and observations². I completely agree with one of the PhD student's statements that the conclusions reached independently by her from the research expand Bandura's model by accepting emotional experiences not only as passive inputs, but also as places for professional and personal development, shaped by external pedagogical structures. Without a doubt, the study is extremely beneficial in terms of building teachers both as professionals and as individuals and as emotionally mature and highly authoritative figures for

¹ "Mixed methods research is particularly valuable in educational settings where it is difficult to understand complex social processes, such as identity development, with numbers alone (Johnson & Onwuegbuzie, 2004)," p. 90 of the Dissertation.

² "The study confirms the centrality of these elements [of Bandura's theory], but reveals how their impact can be mediated by contextual and relational factors, in particular the quality and consistency of feedback from the mentor." (p. 134 of the Dissertation).

their students³. Overall, it helps transform teachers in terms of improving both their personal qualities and their perception of their professional identity, or as the PhD student writes, its results provide an opportunity for belief evolution. This observation emphasizes the relevance and importance of the study for the educational system of the State of Israel because the context of the Israeli experience in this regard, with its cultural, linguistic and ideological diversity, amplifies the impact of belief systems that build identity and the resulting interactions between people, including especially in the already mentioned and often encountered in Israel heterogeneous educational environment⁴.

Evaluation of the obtained scientific and applied scientific results and contributions.

Regarding the scientific achievements of the dissertation research, I can point out the relevance and originality of the topic, the successful formulation of the goals, objectives and the main hypothesis of the dissertation work, as well as the importance of the reasoned conclusions and generalizations. The results of the overall study confirm and expand some important and even key ideas and achievements described in the existing research literature on teacher training internationally. Especially with regard to mentoring, identity formation and the pursuit of self-efficacy development. What is new in the PhD student's ideas are those conclusions and generalizations that critically examine traditional concepts and emphasize the need for culturally responsive and relationally grounded mentoring practices, especially in diverse and complex educational contexts such as the one in Israel. This is undoubtedly an approach based on moral norms. I accept the self-assessment of the contributions of the dissertation work formulated by the dissertation candidate, namely theoretical, methodological, practical and empirical. All of them prove beyond doubt that the dissertation work is the fruit of original authorial research, own readings, as well as high erudition in the scientific and research field of the text on the part of the doctoral candidate.

Conclusion. The dissertation work, which was presented to me for an opinion, has important theoretical significance and practical value and contains important research that proves the academic and research qualities of the doctoral candidate. I confidently evaluate the text of the original research very positively and believe that it meets all the requirements **on the basis of which the members of the esteemed Scientific Jury to confer the educational and scientific**

³ “At first, I thought I had to be strict to be respected. But after my mentor explained to me how building rapport helps with behavior, I tried it, and [it] worked. It changed the way I saw myself as a teacher.” (Participant 27), p. 143

⁴ “For example, some Arab teachers working primarily in Jewish schools have faced additional identity tensions, which is consistent with Arviv-Elyashiv and Navon’s (2021) findings on cultural dissonance during practice,” p. 168 of the Dissertation

degree "PhD/doctor" to LYUBOV SLUTSKY in professional field 2.3. Philosophy for the dissertation and work on the topic "Personal Identities, Professional Roles, and Development of Professional Identity: The Case of Preservice Teachers in Israel" as I vote "YES".

Prof. Dr. Nikolay Mihailov,
30/08/2026